

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. Minister Plasterk,
Staatssecretaris Dijksma en
Staatssecretaris Van Bijsterveldt
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

**Naar toegankelijk onderwijs voor
'illegale' kinderen**

*ASKV, Defence for Children, JOB,
Stichting Kinderpostzegels Nederland,
LAKS, Stichting LOS, LOWAN en UNICEF*

Amsterdam, 26 februari 2009

Geachte heer Plasterk, mevrouw Dijksma en mevrouw Van Bijsterveldt,

'In Nederland kan elk kind naar school'. Terecht staat deze zin op de website van uw ministerie. Toch is het voor 'illegale' kinderen vaak een stuk moeilijker dan voor andere kinderen om naar school te gaan. Met deze brief willen wij uw aandacht vragen voor de problemen die 'illegale' kinderen ondervinden met (de toegang tot) onderwijs in Nederland.

In Nederland hebben alle kinderen recht op onderwijs tot hun achttiende jaar. Dit is onder meer vastgelegd in artikel 28 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Dit artikel bepaalt dat kinderen recht hebben op gratis basisonderwijs en dat voortgezet onderwijs beschikbaar moet zijn. Artikel 2 van het IVRK bepaalt dat hierbij geen onderscheid mag worden gemaakt; alle kinderen hebben recht op onderwijs, ongeacht leeftijd, geslacht, geloof maar ook ongeacht verblijfsstatus. In zijn recente aanbevelingen van 30 januari 2009 aan de Nederlandse overheid, onderstreept het VN-Kinderrechtencomité dat beginsel nog eens nadrukkelijk ten aanzien van 'illegale' kinderen.

In de in 1998 ingevoerde Koppelingswet is bepaald dat onderwijs voor 'illegale' kinderen toegankelijk diende te blijven.¹ 'Illegale' kinderen hebben net als 'legale' kinderen recht op onderwijs. Ze hebben niet alleen het recht om onderwijs te volgen, maar ook de plicht omdat de Leerplichtwet tevens op hen van toepassing is. Toch ondervinden 'illegale' kinderen dikwijls problemen bij het verwezenlijken van hun recht op onderwijs.

Tewerkstellingsvergunning voor stage

De grootste onderwijsbarrière voor 'illegale' kinderen is de stage. Voor veel opleidingen vormt een stage een verplicht onderdeel van het curriculum. Waar een stage binnen het voortgezet onderwijs nog relatief weinig moeilijkheden oplevert, is een stage in het vervolgonderwijs problematischer.

---

¹ Dit is inmiddels vervat in artikel 10 lid 2 van de Vreemdelingenwet 2000.

Deze stages worden gezien als werkovereenkomst en op basis van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav)² is het voor een werkgever (de stagebegeleider) verboden om een vreemdeling (de stagiair), arbeid te laten verrichten zonder tewerkstellingsvergunning. 'Illegale' kinderen kunnen op basis van de Wav geen tewerkstellingsvergunning krijgen en kunnen zodoende geen stage lopen. Er zijn ook scholen die 'illegale' leerlingen om deze reden niet toelaten. De ondertekenende organisaties krijgen veel meldingen van kinderen die geen stage kunnen lopen. Blijkbaar gaat het hier om een structureel probleem.

Het vragen van een tewerkstellingsvergunning aan 'illegale' kinderen om stage te kunnen lopen, schendt niet alleen hun recht op onderwijs (artikel 28 IVRK), maar houdt tevens een schending van het non-discriminatiebeginsel in (artikel 2 IVRK). Als een stage onderdeel uitmaakt van het lesprogramma, dan is het niet kunnen volgen van een stage een schending van het recht op onderwijs. Een oplossing kan gevonden worden in het verstrekken van leervergunningen aan 'illegale' kinderen. Op basis van een dergelijk document kunnen zij bij stagebedrijven aantonen dat zij rechtmatig stage mogen lopen. De verantwoordelijkheid voor de verzekering van het kind gedurende de stage ligt bij de school die het onderwijs dient te garanderen.

Schoolreisje

Omdat kinderen zonder reisdocumenten niet vrij mogen reizen, worden zij uitgesloten van deelname aan schoolreisjes naar het buitenland. Wanneer het schoolreisje onder het educatieve programma valt, wordt een kind (los van de sociale uitsluiting), beperkt in de toegang tot onderwijs. Hiervoor moet naar een oplossing worden gezocht.

Speciaal onderwijs

De derde barrière bevindt zich in het speciaal onderwijs. Voor 'illegale' kinderen kan het lastig zijn om een plaats in het speciaal onderwijs te bemachtigen. Een voorbeeld van deze problematiek is de situatie van Anton (gefingerde naam), een negenjarige jongen met een ernstige autistische stoornis en gedragsproblemen. Hij is op een school voor speciaal onderwijs toegelaten, onder voorwaarde dat de voor hem geïndiceerde zorg daadwerkelijk gegeven wordt. Het zorgkantoor weigert echter om Anton deze zorg te geven, omdat hij als 'illegaal' kind niet is verzekerd. Om deze reden laat de school voor speciaal onderwijs Anton niet toe. Omdat Anton geen toegang krijgt tot de noodzakelijke zorg, krijgt hij geen passend onderwijs. Dit is niet alleen een schending van het recht op onderwijs, maar is ook een schending van artikel 23 IVRK. In dat artikel staat dat gehandicapte kinderen recht hebben op bijzondere zorg en bijstand om te waarborgen dat het gehandicapte kind daadwerkelijk toegang heeft tot onderwijs.

Voorlichting

Omdat een aantal problemen bij de toegang tot onderwijs wordt veroorzaakt door een gebrek aan kennis over het recht op onderwijs voor 'illegale' kinderen moet de voorlichting aan kinderen, ouders, onderwijzers en andere professionals, worden verbeterd.

---

² Artikel 2 lid 1 Wet arbeid vreemdelingen.

Enkele organisaties hebben hier het eerste initiatief voor genomen door de website iLegaalkind.nl te lanceren. Op deze website wordt informatie gegeven over de rechten van 'illegale' kinderen. Om deze website en het recht op onderwijs voor 'illegale' kinderen te promoten is een investering in verdere voorlichting noodzakelijk.

Deze voorbeelden van obstakels voor de verwezenlijking van het recht op onderwijs voor 'illegale' kinderen zijn geen incidenten. De ondertekenende organisaties krijgen regelmatig te maken met 'illegale' kinderen die deze barrières tegenkomen. Graag zouden we met u in gesprek treden om deze problemen nader toe te lichten en naar oplossingen te zoeken. Het is immers van groot belang dat alle kinderen in Nederland volledige toegang hebben tot het onderwijs.

Contactgegevens: Martine Goeman, m.goeman@defenceforchildren.nl,
Tel 020 420 3771.

Namens de ondersteunende organisaties,

Hoogachtend,

Jan-Pieter Kleijburg,
directeur Defence for Children International Nederland

